

Burgerschap

Ik ben voor! Ik ben tegen!

Lesopbouw

- **Introductie (10 minuten):** De leerlingen ontdekken waarom mensen demonstreren. Ze leren het verschil tussen een ruzie, discussie en debat.
- **Uitvoering (30 minuten):** De leerlingen voeren een debat met elkaar. Ze bedenken voor- en tegenargumenten en leren wat een argument sterk maakt.
- **Afsluiting (10 minuten):** De leerlingen kijken terug op het debat. Ze bespreken wat goed ging en delen hun eigen mening over de stelling.

Vorbereiding voor de leerkracht

- Lees de handleiding, het werkblad en de slides van deze les goed door.
- Print deze handleiding één keer enkelzijdig in kleur.
- Kies of bedenk van tevoren een stelling of laat leerlingen tijdens de les een stelling kiezen.
- Print het werkblad met ster voor de helft van de klas (de voorstanders).
- Print het werkblad met maan voor de helft van de klas (de tegenstanders).
- Optioneel: print bijlage 1 één keer.
- Optioneel: device per leerling voor deelname aan LessonUp.

Doel van de les:

Leerdoelen van de les	Kerdoelen vak	21st century skills
De leerlingen leren over het demonstratierecht .	Kerdoel burgerschap 1c – Stimuleren van kritische denkvaardigheden, morele en ethische oordeelsvorming.	Communiceren
De leerlingen oefenen met het vormen van een mening .	Kerdoel wereldoriëntatie 36 - De leerlingen leren hoofdzaken van de Nederlandse en Europese staatsinrichting en de rol van de burger.	Sociale en culturele vaardigheden
De leerlingen leren debatteren .	Kerdoel rekenen 2 – De leerlingen leren zich naar vorm en inhoud uit te drukken bij het geven en vragen van informatie, het uitbrengen van verslag, het geven van uitleg, het instrueren en bij het discussiëren.	Kritisch denken
De leerlingen leren een mening te onderbouwen met argumenten .	Kerdoel Nederlands 3 – De leerlingen leren informatie te beoordelen in discussies en in een gesprek dat informatief of opiniërend van karakter is en leren met argumenten te reageren.	

Openingslide

Ik ben voor! Ik ben tegen!

Vraag: Waarom denken jullie dat mensen demonstreren?

Is dat, omdat:

- A** de wet gewijzigd moet worden als er meer dan 10.000 demonstranten aanwezig zijn?
- B** je niet naar school of werk hoeft als je gaat demonstreren?
- C** je kunt laten zien wat je ergens van vindt als je gaat demonstreren?
- D** er dan aandacht voor komt en de kans bestaat dat er iets verandert?

Slide 1

Waarom denken jullie dat mensen demonstreren?

Laat leerlingen stemmen. Als de leerlingen een device gebruiken, kunnen ze direct hun antwoord geven in LessonUp of Gynzy en worden de antwoorden zichtbaar op het bord. Als de leerlingen geen device gebruiken, laat ze dan hun antwoord opschrijven. Vraag leerlingen dan hun hand op te steken bij antwoord a, b, c of d.

Bespreek: De antwoorden met de leerlingen. Leg uit waarom een antwoord wel of niet klopt.

Antwoorden:

- A** Nee, er bestaat geen regel dat de wet gewijzigd moet worden als er bij een demonstratie meer dan 10.000 mensen aanwezig zijn.
- B** Nee, om te demonstreren moet je vrij vragen aan je werkgever. Je moet dan misschien een vakantiedag opnemen om dit te doen. Als je als leerling wil demonstreren, moet je dit bij de directeur van je school aanvragen. Je directeur beslist of je aanvraag goedgekeurd wordt of niet.
- C** Ja, het is een grondrecht in Nederland om luidkeels te laten weten wat je ergens van vindt.
- D** Ja, de enige manier om een wet te wijzigen is via een wetsvoorstel in de Tweede Kamer. Het kan zo zijn dat door de demonstratie iemand (bijvoorbeeld in de politiek) het initiatief neemt om een wet te wijzigen.

Vraag: Wat kun je doen als er een demonstratie is waar je het niet mee eens bent?

- A Met stenen gooien op de demonstranten.
- B De politie bellen om te vragen of ze de demonstratie willen verbieden.
- C Lekker thuisblijven en geen aandacht besteden aan de demonstratie.
- D Een tegendemonstratie organiseren.

Laat leerlingen stemmen met hun device of op papier.

Besprek: De antwoorden met de leerlingen.

Antwoorden:

- A Met stenen gooien op demonstranten is verboden. Je kunt hiervoor zelfs gearresteerd worden.
- B Je kunt de politie proberen te bellen om ze te vragen om de demonstratie te verbieden, maar demonstreren is een grondrecht. Het niet eens zijn met een demonstratie is geen reden om het te verbieden.
- C Lekker thuisblijven en geen aandacht aan de demonstratie besteden, is zeker een optie. Dat is je vrije keuze.
- D Je mag een tegendemonstratie organiseren. Deze demonstratie moet je ook aanmelden bij de gemeente. Je krijgt dan een andere plek aangewezen dan de originele demonstratie, zodat de demonstraties niet door elkaar heen lopen. De tegendemonstratie moet zich aan dezelfde regels houden als de eerste demonstratie.

Slide 2

Wat doe je bij een demonstratie waar je het niet mee eens bent?

Vertel: Een aantal jaar geleden is de actiegroep Kick Out Zwarte Piet opgericht (KOZP). De leden van KOZP willen dat Zwarte Piet afgeschaft wordt en demonstreerden tijdens verschillende intochten van Sinterklaas. Zo kregen ze veel aandacht voor hun verhaal. Er waren ook tegendemonstraties van mensen die Zwarte Piet wel graag willen houden. Die twee groepen zijn het niet met elkaar eens en soms ontstonden er spanningen tussen de groepen.

Vraag: Kennen jullie nog voorbeelden van andere protesten? Bijvoorbeeld: tegen discriminatie, tegen oorlog, over klimaatverandering, leeftijdsgrens socialmediagebruik. Waar zou je zelf tegen willen protesteren?

Slide 3

Demonstraties tegen en voor Zwarte Piet

Bespreek het verschil tussen ruzie, discussie en debat.

Vertel: Jij bent het vast wel eens ergens niet mee eens. Dan kom je terecht in een **ruzie**, waarbij je heel boos zegt wat je ergens van vindt en misschien zelfs onaardig doet tegen de persoon waarmee je ruzie hebt. Ruzie heb je bijvoorbeeld als je zusje je legowerkje kapot heeft gemaakt.

Je kunt ook een **discussie** hebben. Je laat dan allebei van je horen en komt misschien wel uit bij een gezamenlijke oplossing. Jij vindt bijvoorbeeld dat de bal in was. De ander vond de bal uit. Jullie komen na de discussie tot de conclusie dat het punt overspelen het beste is.

Als je er echt op uit bent de ander te overtuigen van je gelijk, noem je dit een **debat**. Je bent dan niet boos op de ander. Je wilt ook niet tot een gezamenlijke oplossing komen. Je wilt dat de ander hetzelfde gaat vinden als jij; dezelfde mening krijgt. Straks gaan we een debat doen met de klas, maar eerst gaan we even oefenen.

Slide 4

Ruzie, discussie of de

Vertel: Stel, er is een debat over roken. Een tegenstander geeft verschillende argumenten waarom roken verboden moet worden. Lees de argumenten op de slide voor.

Vraag: Met welke argumenten zou je iemand kunnen overtuigen?

Bespreek: De antwoorden met de leerlingen.

- Roken moet verboden worden, want ik vind het stinken. Dit is een persoonlijke mening. Argumenten zijn sterker als het feiten zijn.
- Roken moet verboden worden, want het is heel duur. Dat roken duur is, kan een reden zijn om zelf te stoppen. Het is geen goed argument om roken voor iedereen te verbieden.
- Roken moet verboden worden, want het is slecht voor je gezondheid. Dit argument klopt. Roken is slecht voor je gezondheid. Veel mensen hechten waarde aan hun gezondheid. Dit kan een reden zijn om roken te verbieden.
- Roken moet verboden worden, want het is slecht voor de gezondheid van mensen om je heen. Dit argument is nog sterker. Het argument gaat niet alleen om de gezondheid van de rokers, maar ook van de niet-rokers.
- Roken moet verboden worden, want hierdoor komt er oorlog. Dit argument is niet gebaseerd op de waarheid.

Slide 5

Roken moet verboden worden, want ...

Vertel: Een sterk argument is gebaseerd op feiten, is algemeen en is niet persoonlijk. Het is geen mening. Het probleem dat een argument oplost of veroorzaakt, is zo groot mogelijk. Het argument 'Roken moet verboden worden, want ik vind het stinken' is persoonlijk, geen feit en klein (het gaat alleen om jou). Het argument 'Roken moet verboden worden, want het is slecht voor je gezondheid en voor de gezondheid van mensen om je heen' is gebaseerd op feiten en is groot (de gezondheid geldt voor iedereen).

Slide 6

Sterke argumenten

Vertel: Een argument is sterker als je het kunt ondersteunen met een voorbeeld. Door een voorbeeld te geven uit een andere situatie kun je de ander overtuigen. Op de slide zie je een aantal argumenten staan en een aantal voorbeelden. Welke horen bij elkaar?

Lees een argument voor. Laat leerlingen eerst zelf nadenken welk voorbeeld bij dit argument past. Kies vervolgens een leerling uit om het antwoord te geven. Sleep (in het geval van LessonUp) het antwoord naar het argument. Geef in het geval van Gynzy en slides het argument en het voorbeeld dezelfde kleur. Ga door tot alle argumenten en voorbeelden juist gekoppeld zijn.

Slide 7

Welk voorbeeld versterkt welk argument?

Lees de stellingen van de slide voor. Laat leerlingen stemmen over welke stelling ze een debat willen voeren.

Tip:

Als je zelf als leerkracht een voorkeur hebt voor een stelling, kies dan zelf een stelling. Of bedenk een stelling die aansluit bij de actualiteit. Sla deze slide en het stemmen dan over en ga verder met slide 9.

Slide 8

Stelling kiezen

Vertel: We gaan met de klas in debat over de volgende stelling:

- Twee uur gym is te veel en moet worden afgeschaft.
- Op school eten alle kinderen dezelfde gezonde maaltijd verzorgd door de school.
- Je mag je telefoon in de klas bij je hebben en gebruiken.
- Kinderen dragen op school een schooluniform.
- Optioneel eigen stelling.

Schrijf op je werkblad drie argumenten vóór en drie argumenten tégen de stelling. Je krijgt hier vijf minuten de tijd voor. Let op dat je argument aan de volgende eisen voldoet. Je argument is gebaseerd op feiten en algemeen. Je argument is niet persoonlijk.

Laat leerlingen na vijf minuten hun argumenten aan hun schoudermaatje lezen. Als leerlingen nog niet genoeg argumenten hadden, mogen ze die van de ander overnemen. Geef ze vervolgens vijf minuten de tijd om bij elk argument een voorbeeld te bedenken.

Slide 9

Argumenten bedenken

Vertel: We gaan nu in debat. Tijdens het debat gelden de volgende regels:

- Links zitten de leerlingen die voor de stelling zijn. Zij hebben een sterretje op hun werkblad.
- Rechts zitten de tegenstanders. Zij hebben een maantje op hun werkblad.
- Je mag je werkblad wel/niet meenemen.
- Als je wat wilt zeggen, steek je je vinger op.
- Je spreekt pas als je de beurt hebt. Je gaat staan wanneer je spreekt.
- Je spreekt respectvol.
- Ik (leerkracht) ben de voorzitter. Ik geef voor- en tegenstanders om en om de beurt. Ik vertel ook wanneer iemands beurt voorbij is.

Laat het debat ongeveer zes minuten duren. Verleng het debat eventueel met twee keer drie minuten.

Tip:

Gebruik eventueel de complimentenlijst uit de bijlage om het debat te evalueren. Noteer tijdens het debat wat de leerlingen heel goed doen. Noteer eventueel ook wat een volgende keer anders/ beter zou kunnen.

Vraag: Hoe vonden jullie het debat gaan? Wat ging volgens jullie heel goed? Wat kan een volgende keer anders? Geef een aantal leerlingen de beurt.

Vertel: Tijdens het debat vielen me de volgende dingen op. Gebruik eventueel de complimentenlijst die je tijdens het debat hebt ingevuld. Deel complimenten uit. Bijvoorbeeld: "Jullie hebben allemaal heel goed geluisterd. Jullie waren respectvol naar elkaar. Jullie hebben elkaar goed laten uitpraten."

Wijs eventueel een kant (voor- of tegenstanders) aan die het debat gewonnen heeft.

Vraag: Wat vind je nu echt?

Laat de leerlingen aan de kant van de voor- of tegenstanders gaan staan. Geef vervolgens enkele leerlingen de beurt om uit te leggen waarom ze aan die kant zijn gaan staan.

Slide 10
In debat

Slide 11
Hoe ging het debat?

Slide 12
Wat vind je echt?

Burgerschap

Complimentenblad

Lesopbouw

Gebruik dit complimentenblad eventueel om tijdens het debat feedback op te schrijven. Noteer wat de leerlingen heel goed doen. Noteer eventueel ook wat een volgende keer anders/ beter zou kunnen. Gebruik dit blad om samen met de leerlingen op het debat te reflecteren.

1. Duidelijk gesproken.

2. Gesproken met overtuigingskracht.

3. Goede voorbeelden gebruikt.

4. Goed gereageerd op de tegenpartij.

5. Humor gebruikt.

Optie: Een winnend team.

Optie: Winnende deelnemer: